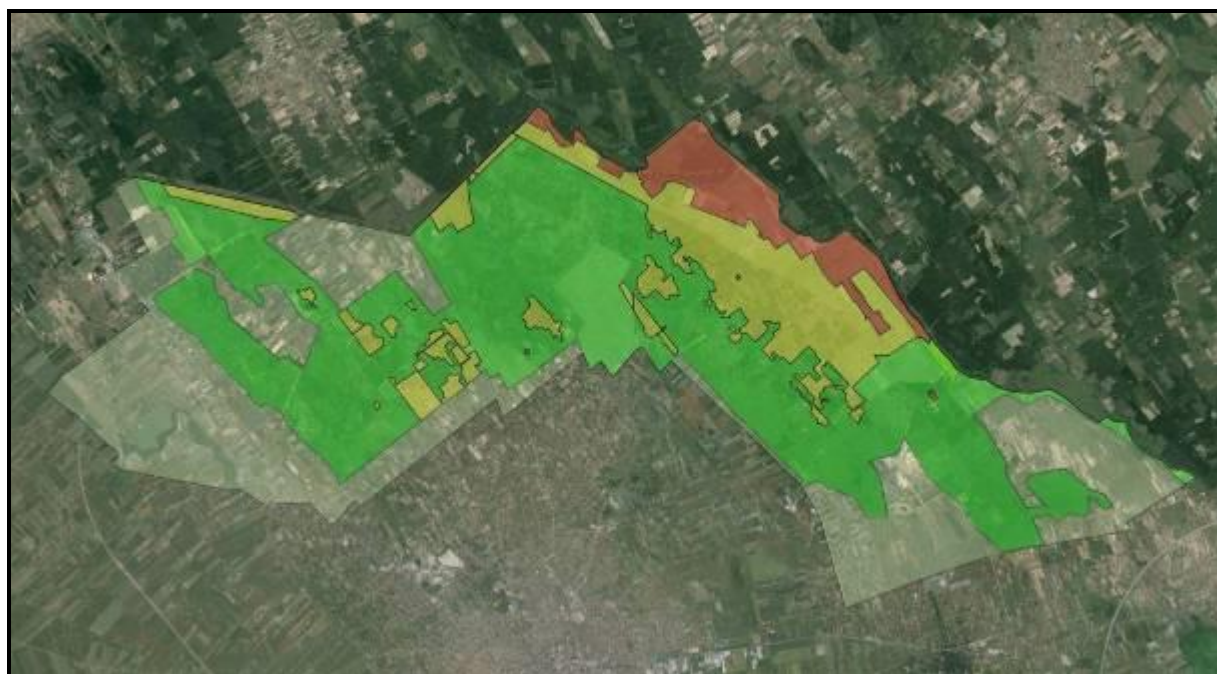

Јавно предузеће
„Палић-Лудаш“

**Извештај о остваривању Програма
управљања
Предео изузетних одлика
“Суботичка пешчара”
за 2014. годину**

Предео изузетних одлика "Суботичка пешчара" ИЗВЕШТАЈ о остваривању Програма управљања за 2014. годину

УВОД

Главни циљеви и задаци

Оквирно су одређени Планом управљања ПИО „Суботичка пешчара “2011 - 2020“ (сагласност Министарства животне средине, рударства и просторног планирања бр 353-02-2886/2011-03) и дефинисани Годишњим програмом управљања ПИО „Суботичка пешчара за 2014. годину:

- Развијање и унапређивање чуварске службе
Даље развијање рада службе кроз потребно опремање (теренско возило, делови униформе), додатне едукације чувара (административни и технички аспекти бележења догађања на терену, картографске обуке, обуке у препознавању заштићених врста) од стране стручне службе (наставак развијања базе података у функцији управљања, коришћења и праћења стања у циљу дефинисања пројекта активне заштите и бољег очувања заштићеног подручја. Развијање даљих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко и етно туристичких садржаја у циљу развоја одрживог коришћења и суфинансирања заштите природе уз даље уређивање Визиторског центра Лудаш као централне тачке за посетиоце за сва заштићена подручја којима се управља (завршетак техничког пријема, реиздавање екотуристичке карте, израда нових изложбених сегмената)
- Спровођење приоритетних активних мера заштите (сузбијање инвазивних врста и зарастања чистина) кроз наставак досадашњих пројеката ревитализације и реинтродукције - локалитет Крчевине, долина Киреша, хранилиште за грабљивице), кроз рад чуварске и стручне службе, активне мере у заштити угрожених врста - птице грабљивице, слепо куче, шафрањика, модроврана и др. кроз рад чуварске и стручне службе и кроз сарадњу на пројектима са Покрајинским заводом за заштиту природе УЉП "Riparia"и појединим истраживачима
- Наставак и проширење пројекта ревитализације кроз рад на ревитализацији пашњака (претварање ораница у пашњаке), уз валоризацију кроз редовно кошење или испашу – стимулација традиционалних видови коришћења (парцеле у I и II степену)
- Усклађивање начина газдовања шумама са циљем да приоритет газдовања постане очување природних вредности шуме, осталих станишта и екосистема кроз развијање колаборативног управљања са корисником шума кроз сарадњу са корисником шума ЈП „Војводинашуме“ на спровођењу услова заштите природе у активностима коришћења и гајења шума
- Смањивање директног антропогеног притиска (ригорознија контрола кретања и активности у заштићеном подручју нарочито I и II степену на локалитетима

Јасеновачка шума и Тресетиште) кроз појачан сталан надзор чуварске службе и одржавање ознака о забрани приступа у склопу рада чуварске службе

- Рад на едукацији локалног становништва и корисника заштићеног подручја о значају очувања природних вредности кроз организовање активности на кошењу и крчењу чистина као наставак активности претходних година

Главни резултати

Реализација свих наведених група задатака се одвијала континуирано. Имајући у виду да су то активности које управљач спроводи током целе године и то у оквиру вишегодишњег периода, очекујемо наставак реализације и заокруживање задатака и у наредним годишњим циклусима.

Будући да се већ више година уназад ради на развоју и унапређењу свих група задатака, приметан је значајан напредак у појединачним областима.

Током године, Управљач је највише активности и резултата имао у оквиру задатка на повећању бројности популација строго заштићених и заштићених врста: активностима које се односе на хранилиште за птице грабљивице, спровођењем активних мера (чишћење од подраста) на локалитету Крчевине са стаништима пешчарских врста - шафрањика. Такође, значајан помак се уочава и у делу који се односи на увођење традиционалних видова коришћења, а у циљу смањења деградационих процеса и истовремено развоја одрживог коришћења природних ресурса (кошење, испаша). Систем који је успостављен претходних година, а који се базира на укључивању локалног становништва на реализацији активних мера заштите у деловима заштићеног подручја (углавном се то односи на испашу) се показао у пракси као добар.

У функцији колаборативног управљања остваривана је активна сарадња са Шумском управом Суботица (Јавно предузеће „Војводинашуме”, Шумско газдинство Сомбор) око разних питања и кроз директну сарадњу чуварских служби. Такође и са Градом Суботица у вези питања из пољопривреде (закуп и лицитације пољопривредног земљишта у Суботичкој пешчари, услови заштите природе, могући видови коришћења) и заштите животне средине (инвазивне врсте).

База података која обједињује чување, активне мере заштите и мониторинг стања популација заштићених и строго заштићених таксона се развија у један систем који значајно олакшава рад управљача на заштићеном подручју и свих субјеката који су у директној, или индиректној вези.

Услови рада

Јавно предузеће „Палић-Лудаш“ је управљач на пет заштићених подручја у региону Суботице, а једно од њих је и ПИО „Суботичка пешчара“. Основна делатност Предузећа је заштита природе.

Сектор заштите природе у Јавном преузећу „Палић-Лудаш“ организован је у функцији обављања управљачких послова на заштићеним подручјима. Стручна служба задужена је за планирање, програмирање, праћење стања, извештавање и стручни и организациони надзор над радом чуварске службе. Чуварска служба обавља послове чувања, праћења стања и активних мера заштите. У оквиру Стручне службе се такође обављају послови сарадње са корисницима и власницима парцела у заштићеном подручју. Обављају се и послови презентације и развоја едукативних садржаја и сарадње са локалним становништвом.

Активности на опремању Визиторског центра Лудаш у Хајдукову, који је који је поред пријема посетилаца и едукације и у функцији радног простора Управљача свих

заштићених подручја у Суботици одвијају се у континуитету. Процедура техничког пријема се приводи крају (добити су водопривредни услови), како би објекат почео да функционише у потпуности.

Служба за заједничке послове Јавног предузећа „Палић-Лудаш“ (са седиштем на Палићу) обавља опште послове (менаџмент, рачуноводство, набавке).

У Сектору заштите природе је запослено 10 људи, од којих су 3 са ВСС, 2 са ВШС, 3 са ССС а 2 су НСС.

Делатност Сектора заштите природе се финансира преко наменских средстава из буџета Града Суботице, и путем конкурса за суфинансирање Покрајине и Републике. Едукативни и екотуристички програми су још у развоју.

Оцену разлога због којих се програм и остварени резултати евентуално разликују

С обзиром да су средства потраживана кроз суфинансирање за реализацију Програма управљања већа од износа који је на крају добијен, (а да при томе, у складу са делатношћу, не постоје други извори прихода), јасно је да су сви задаци и циљеви реализовани у ограниченом обиму, али у функцији континуитета свих послова. То се већим делом године највише огледало у опремању чуварске службе, где нису постојала средства за набавку новог теренског возила. Међутим, набавка возила је реализована крајем новембра месеца, током последњих месец дана 2014. године активности су реализоване у знатно већем обиму.

ИЗВРШЕЊЕ ПОСЛОВА

А. ЧУВАЊЕ, ОДРЖАВАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈА

А.1. Чување

А.1.1. Начин рада чуварске службе

Чување и надзор у ПИО „Суботичка пешчара“ је континуиран задатак у циљу превентивне заштите природних вредности и њихових станишта. Спроводи га је чуварска служба у сарадњи - кроз колаборативно управљање - са осталим корисницима простора (у координацији са њиховим чуварским службама):

- Јавно предузеће „Војводинашуме“, Шумско газдинство Сомбор, Шумска управа Суботица (6 извршилаца)
- Удружење спортских риболоваца „Шаран“, Палић, Тресетиште (чуварска служба)

Чувари заштићеног подручја су током године надгледли спровођење режима заштите природних вредности, намену и коришћење површина од стране свих корисника простора као и посетилаца заштићеног подручја. О свим предузетим мерама и променама насталим на подручју извештавано је континуирано кроз теренски дневник. Стручна служба је континуирано пратила стање, обавештавала је кориснике о неопходности заустављања започете активности која није у складу са мерама заштите (забрања радова 12, прекид радова 3).

Настављено је са системским праћењем спровођења услова заштите природе у сарадњи са инспекцијом (25 контроле).

Рад чуварске службе је делом суфинансиран средствима, Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања по уговору број 401-00-148/2014-02.

Настављено је са радом на интерактивној бази података за сва заштићена подручја којима управља ЈП "Палић - Лудаш". Показало се да се основни циљеви успостављања базе – повећана ефикасност праћења делатности чуварске службе, као и адекватног планирања обиласка терена и извршења осталих радних задатака, успешно реализују.

A.1.2. Кадровски ресурси

У Сектору заштите природе ЈП "Палић-Лудаш" је запослено 10 људи.

Шеф сектора (ВСС)

Стручни сарадник за заштиту природе (копнени екосистеми) (ВСС)

Стручни сарадник за заштиту природе (водени екосистеми и рибарско подручје) (ВСС)

Координатор чуварске службе/картографија/база података (ВШС)

Чувар (ССС)

Рибочувар (НСС)

Имајући у виду да Јавно предузеће "Палић –Лудаш" поред ПИО „Суботичка пешчара“ управља са још три заштићена подручја (око 7500 ha) постојећа кадровска структура није задовољавајућа (недовољан број стручних сарадника потребних профила и чувара са адекватном стручном спремом – у складу са чланом 2 Правилника о полагању стручног испита за чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014).

A.1.3. Опремљеност

Захваљујући пројекту, 04SER02/01/002 из Програма Суседске сарадње Мађарске и Србије 2008. године када је набављен део неопходне опреме (зграда, 1 теренско возило, опрема за чуваре, део информатичке опреме) створена је основа на којој се може развијати даље унапређивање управљања заштићеним подручјем.

Током године је урађена реконструкција објекта Истраживачка станица у оквиру комплекса Визиторски центар „Лудаш“ и то замена дотрајалог тршчаног крова новим од црепа. Активност је реализована кроз Уговор са Покрајинским секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине број: 130-401-2639/2014-04.

Набављена је опрема – теренско возило (Great Wall) за потребе обиласка терена и чувања заштићеног подручја. Куповина возила је реализована из средстава Града Суботице (Уговор број: П-00-401-775/2014) и кроз суфинансирање програма управљања рибарским подручјем „Палић – Киреш – Лудаш“ – Уговор са Покрајинским секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине број: 130-401-1801/2014-04.

Реализована је набавка резервних делова за теренска возила (Лада Нива и Томос АПН 6), трошкови регистрације, атест за гас и трошкови горива за рад чуварске службе што је суфинансирано кроз Уговор са Градом Суботица – Суфинансирање активности управљања заштићеним подручјем Парк природе „Палић“ (Уговор број: П-401-638/2014).

Обављена је набавка дела униформе за рибочуварску службу (панталоне, чизме, камашне) кроз суфинансирање програма управљања рибарским подручјем „Палић – Киреш – Лудаш“ – Уговор са Покрајинским секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине број: 130-401-1801/2014-04.

Урађена је припрема набавке за нову теренску униформу за чуваре у складу са Правилником о службеној одећи чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014).

A.1.4. Обука

Настављена је обука чувара ради примене прописа у складу са Законом о заштити природе (посебно Правилником о полагању стручног испита за чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014). Обуку је реализовала стручна служба управљача у оквиру свог редовног посла.

Реализована је обука у попуњавању дневних извештаја којим се допуњава база података - који подаци се где и како бележе, картографска обука – читање карата и коришћење ГПС уређаја, као и обука у распознавању заштићених врста – таксона који се налазе на листи Natura 2000, а карактеристични су за наша заштићена подручја. Током године је наша чуварска служба у више наврата учествовала у обуци и теренском раду чуварске службе Националног парка „Кишкуншаг“ (Мађарска). Теме у оквиру обуке су се махом односиле на рад на терену – вођење теренских белешки и поступање са прекршиоцима на терену.

Слика 1. Чувари ЈП „Палић – Лудаш“ и Националног парка „Кишкуншаг“ – Мађарске током заједничког обиласка терена – Резерват бивола у Морахалому

A.2. Одржавање

A.2.1. Активности и радови на обележавању

Претходних година је обављено систематско обавезно обележавање граница заштићеног подручја. Ове године се само на одређеним локалитетима указала потреба за постављањем табли које указују на забрану приступа у I степен заштите - табле су обнављане више пута током године. С обзиром да је тренд уништавања информативних табли у порасту (на недељном нивоу се уништавају), управљач је приморан да израђује налепнице које се постављају на већ постојеће објекте, између осталог и због великих трошкова обнове комплетних табли. Обављена је замена оштећених и уништених стубова који дефинишу границу I степена заштите - такође, у више наврата.

Имајући у виду велику дужину линије граница зона заштите настављено је и са постављањем стубова (обновом извађених, или уништених).

A.2.2. Одржавање реда и чистоће

Континуирано се одвијају активности на одржавању реда и чистоће на одређеним локацијама: на Тресетишту, северно језеро, акумулација Мајдан. Чуварска служба приликом редовних обилазака сакупља и односи смеће и у случају да затекне прекршиоце на терену, обавља разговор и налаже враћање у првобитно стање. Већином, затичу се само веће количине смећа, а била су уочена и појединачна спаљивања смећа на неким локацијама (обала акумулације Мајдан).

Слика 2. Сакупљање смећа код „Тресетишта“

A.2.3. Рад стручних служби на изради и спровођењу управљачких докумената

- Урађен је Годишњи програм управљања за 2015. годину и достављен Министарству пољопривреде и заштите животне средине
- Урађен је Извештај о реализацији Годишњег програма управљања за 2014. годину
- Управљач је добио сагласност на Правилник о нутрашњем реду и чуварској служби Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ – Министарство природних ресурса – Сагласност број 110-00-11/2014-02 од 06.03.2014. године
- Управљач је добио сагласност на Одлуку о накнадама за коришћење заштићеног подручја Предео изузетних одлика „Суботичка пешчара“ – Сагласност број 401–00–174/2014 – 09 од 13.06.2014. године

A.2.4. Сарадња са корисницима, посебно по основу члана 57

Током године је сарађивано са корисницима простора (локално становништво, закупци пољопривредног државног земљишта, пољопривредници, водопривреда и други субјекти). Захваљујући развијању базе података, за неке делове ПИО „Суботичка пешчара“ у којој су и повезани подаци о катастру, власништву, границама и режимима заштите, корисници на упит могу да добију информације о могућим активностима и неопходним процедурама ако су потребне (прибављање услова заштите природе, посебни пројекти, сагласности других институција и сл.). Регистровани су упити током целе године (8). Ове послове обавља стручна и чуварска служба. Током године је забележена изузетно добра сарадња са планинарским удружењем из Суботице (Железничарско планинарско удружење „Спартак“) и то на припреми потенцијалне трасе за будућу едукативну стазу у ПИО „Суботичка пешчара“. Договорено је на који начин ће стаза бити трасирана у простору (поравнавање, обележавање стазе); број и садржај будућих едукативних табли и слично. Све идеје су базиране на већ дефинисаној траси, која је ушла у нацрт Просторног плана предела посебне намене „Суботичка језера и пустаре“ који је у процедури доношења, а израђује га Завод за урбанизам Војводине.

A.2.5. Сарадња са другим релевантним институцијама

Настављена је сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе у овире пројекта „Ревитализација уништених и деградираних природних вредности на Суботичко – Хоргошкој пешчари“. Сарадња се одвијала у континуитету.

Током целе године се одвијала сарадња са Јавним предузећем „Завод за урбанизам Војводине“ из Новог Сада на припреми концепта за Просторног плана посебне намене "Суботичке пустаре и језера". Управљач је још током прошле године обезбедио стручну сарадњу и учествовао у дефинисању границе посебне намене на територији Града Суботице у сарадњи са Заводом за урбанизам Суботице. Током године је реализовано више састанака у вези са предметним Планом, на којима је управљач активно учествовао.

Настављена је сарадња са Министарством пољопривреде и заштите животне средине – Агенцијом за заштиту животне средине – узорковање у циљу испитивања земљишта на заштићеним подручјима СРП "Лудашко језеро", СРП "Селевењске пустаре" и ПИО "Суботичка пешчара", које се реализовало у октобру. Пркупљени су узорци земљишта са тресетних ливада и обале акумулације „Тресетиште“ у оквиру ПИО „Суботичка пешчара“. За ову активност постоји Решење о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (Број: 03-1283/2 од 19.07.2013.).

Представници управљача су учествовали на Шестом семинару за управљаче заштићених подручја, одржаном 15. и 16. октобра 2014. године, у Националном парку „Тара“, где је, поред конкретних предавања, управљач искористио прилику и разменио искуства и са представницима других управљача у вези са значајним темама које се односе на успешно управљање заштићеним подручјима.

Настављена је и значајно унапређена сарадња са Националним парком Кишкуншаг из Кечкемета (Мађарска). Почетком године је одржан састанак на ком је договорен план активности током целе године, као и динамика састанака и посета. Договорено је да се стручна служба састаје месечном динамиком и то наизменично – један састанак у Мађарској, а други – наредног месеца – у Србији, док ће чуварска служба чешће да има заједничке обиласке терена, по истом кључу – заједнички терен мађарске и наше чуварске службе прва посета (обилазак) у Националном парку „Кишкуншаг“ у Мађарској, а други на нашим заштићеним подручјима. Целе године се радило на припреми мађарско – српског (интерног) речника најчешћих термина у заштити природе. Речник обрађује и елементе из легислативе у вези са заштитом природе у обе државе. Састанци су, поред конструктивних договора, обухватили и презентацију значајних области за обе стране – конкретно – мониторинг врста и станишта, проблеми у управљању специфичним типовима станишта, планови за даље заједничке прекограничне пројекте; униформисање активности чуварских служби (пресек обавезних активности чувара у односу на наше и мађарске прописе); заједнички рад у оквиру Natura 2000 врста (појачано праћење и евидентирање одређених таксона и станишта) и слично. Поред наведеног, сарадња са НП „Кишкуншаг“ се огледала и у међусобним посетама приликом обележавања значајних датума за заштиту природе.

Слика 3. Састанак Представника ЈП „Палић -Лудаш“ и НП „Кишкуншаг“

Током октобра је реализована инспекцијска контрола управљача у вези са СРП „Лудашко језеро“ и ПИО „Суботичка пешчара“ (евидентирање докумената предвиђених Законом о заштити природе, контрола решења о условима заштите природе и контрола рада и евиденције теренских белешки чуварске службе) од стране инспектора за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара и ресурса (Република Србија, Аутономна Покрајина Војводина, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Подручна јединица Суботица). Записнички је констатовано да управљач поседује сву потребну документацију.

Настављена је добра сарадња са Градом Суботица – учешће у разним активностима које се односе на кориснике простора, конкретно у ПИО „Суботичка пешчара“ (давање разних мишљења, сагласности и сл.), као и са јавним предузећима којима је Град оснивач. Са представницима Јавног предузећа „Војводинашуме“, Шумско газдинство Сомбор, Шумска управа Суботица је настављена добра сарадња, кроз реализацију њихових планова и активности на терену. Ангажована је била како стручна, тако и чуварска служба.

А.3. Презентација

А.3.1. Презентација природних вредности подручја

На подручју ПИО „Суботичка пешчара“ за сада нема трасираних стаза за посетиоце, тако да се презентација вредности овог подручја одвија само у току предавања за школску омладину у Визиторском центру Лудаш.

- У оквиру обележавања *Дана заштите природе* (11. април), одржана су предавања у вези са заштићеним подручјима у региону Суботице и то:
 1. Презентација заштићених подручја у Хемијско – технолошкој школи у Суботици за ученике другог и трећег разреда – смер – техничар за заштиту животне средине

2. Током презентација заштићених подручја СРП у Зоо врту Палић за ученике нижих разреда основне школе, подељени су лифлети у вези са хранилиштем за птице грабљивице у ПИО „Суботичка пешчара“
- У Визиторском центру „Лудаш“ је у организацији Удружења љубитеља природе „Riparia“, уз подршку управљача, одржана радионица у вези са распрострањењем и екологијом строго заштићене врсте – модроврана (*Coracias garrulus*) чија популација значајно расте на нашим заштићеним подручјима, конкретно – и на ПИО „Суботичка пешчара“. Забележено је велико интересовање – преко 20 учесника, који су, поред излагања радова и учешћа у дискусији, учествовали и у изради вештачких дупљи (гнезда) за ову врсту.

Слика 4. Учесници радионице „Заштита модроврана“

- Током октобра месеца Амбасадор Краљевине Холандије - Лорен Стоквис - је заједно са представницима Канцеларије за европске интеграције посетио ЈП „Палић-Лудаш“ и тиме подржао пројекат Младих истраживача Србије чији је циљ да информише грађане о ефектима преговора о чланству у ЕУ у области заштите природе. Пројекат је финансирала Канцеларија за европске интеграције, као део активности у спровођењу Владине Стратегије комуникације о приступању Србије Европској унији. Холандски амбасадор је том приликом именован за "амбасадора специјалног резервата природе Лудашко језеро", са идејом да допринесе промовисању очувања животне средине и повезивању заштитника природе у Србији и Холандији. Домаћини ове посете били су градоначелник Суботице, јавно предузеће „Палић – Лудаш“ и Млади истраживачи Србије. Основни циљ пројекта **„Као на разгледници – ишта природи Србије доноси чланство у ЕУ“** је унапређење сарадње и управљање заштићеним подручјима у Србији кроз примену европских стандарда. У наредном периоду биће реализован низ едукативно промотивних активности, а међу најбитнијим су штампање разгледница за СРП Лудашко језеро, покретање онлајн курса о Преговарачком поглављу 27 посвећеном животној средини и успостављање сарадње са амбасадама земаља чланица ЕУ.

Слика 5. Посета амбасадора Краљевине Холандије

- Током целе године управљач је учествовао у програмима – радионицама у организацији UNDP-а (United Nations Development Programme). Током октобра је у истој организацији реализована радионица у оквиру треће сесије тренинга за тренере – израда бизнис планова за заштићена подручја. Управљач је представницима других управљача заштићених подручја који су учествовали у радионици представио сва наша заштићена подручја кроз презентацију у Визиторском центру Лудаш и обиласком неких терена.
- Крајем године је завршен изложбени пано за трем Визиторског центра – тема – распрострањење врсте лептира *Phengaris teleius* на три наша заштићена подручја, између осталог и за ПИО „Суботичка пешчара“. Поред паноа, припремљена је и едукативна табла са садржајем који се односи на екологију наведеног таксона. Израда паноа је реализована кроз истраживање које се одвија кроз пројекат који се бави истраживањем и заштитом угрожених лептира у Србији. Пројекат предводи Милош Поповић, а финансијски је подржан од стране Rufford Small Grant фондације.

Слика 6. Пано посвећен истраживаној врсти лептира

A.3.2. Наставак рада на информационом систему

Настављено је са уносом података у базу која се односи на спровођење режима и мера заштите и унапређивања RangerOffice2014. У циљу ефикаснијег праћења делатности чуварске службе као и адекватног планирања обиласка терена и извршења осталих радних задатака, наставила је са радом и база података за сва заштићена подручја којима управља ЈП “Палић-Лудаš” у виду чувања свих релевантних података (база локација, база фотографија).

База је допуњена великим бројем фотографија заштићеног подручја, ретких и угрожених врста, као и фотографијама које се односе на недозвољене активности у резервату (конкретних елемената за пријаву надлежној Инспекцији није било). ГПС - опрема, којом Управљач располаже, је повећала квалитет постојеће базе података, јер се сада, осим фотографија, запажања и других релевантних података, уносе и тачне географске координате места на коме се налази популације ретких врста, као и величина популације и њен просторни распоред. Настављена је пракса повезивања теренских белешки чувара (теренски дневник), теренске пријаве, пријаве Инспекцији, фотографија недозвољене активности и тачних координата места (степен заштите) на ком се десила предметна недозвољена активност у једну целину. Показало се да то значајно повећава квалитет рада и убрзава ток процедуре. Проблем за унапређивање ове функције је свакако недовољан број обучених чувара одговарајуће стручне спреме, недовољног броја стручног људства за обраду ових података и недовољна густина излазака на терену функцији мониторинга.

База се показала као врло корисна, с обзиром да су сви елементи који су нам неопходни за припрему реализације одлуке о накнадама, унети. Конкретно – сви релевантни подаци који су потребни за наплату код различитих субјеката су квантификовани (електроводови, телефонска инфраструктура, водопривредни објекти, гасовод).

Настављени су информатички радови у оквиру Географско-Информационог Система (GIS). Настављено је са прикупљањем и усклађивањем потребних елемената система (софтверски алати, картографија, катастарски подаци и пратеће информације). Кроз сарадњу са Националним парком „Кишкуншаг“ чуварска и стручна служба је добила велику подршку (у смислу активности на терену и са програмима).

А.3.3.Научно-истраживачки и образовни рад

Управљач пружа логистичку помоћ Покрајинском заводу за заштиту природе приликом флористичких истраживања и мониторинга строго заштићених врста: шафрањика (*Bulbocodium versicolor*), пешчарски каранфил (*Dianthus diutinus*), дивљи каранфил (*Dianthus pontederiae*), мразовац (*Colchicum arenarium*) и слепо куче (*Spalax leucodon*).

Слика 7. Ширење популације шафрањика (*Bulbocodium versicolor*) у шумској чистини

Истраживачко образовни рад и мониторинг се одвијају континуирано у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia”. Реализују се пројекти, програми и активности где Управљач учествује кроз надзор на терену и праћење од стране стручне службе и кроз делимичну логистичку подршку су:

- Програм “Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини” - током године нису постављене нове вештачке дупље (кућице), само је евидентиран број гнездећих парова модровране на подручју ПИО "Суботичка пешчара.
- Програм мониторинга птица дупљашица и других птица на подручју резервата (сове, птице певачице, грабљивице).
- Организована је посматрања птица у оквиру *Европског дана посматрања птица*. Манифестација се одржавала сваког првог викенда у октобру – обилазак терена у организованој групи, мониторинг и евидентирање уочених јединки птица. Активност су се спроводене у сарадњи са Друштвом за проучавање и заштиту птица Србије.
- Настављен је пројекат „Звук птица“ – мониторинг птица певачица и прављење аудио записа њиховог оглашавања.
- Настављен је пројекат "Еколошко повољна пољопривредна пракса". Представљен је нови приступ активној заштити природе – активности на постављању стубова за грабљивице између пољопривредних парцела у циљу регулације броја глодара и постављање вештачких дупљи за птице певачице у виноградима и воћњацима у циљу регулације броја инсеката. Активности је реализована на заштићеним подручјима у околини Суботице под надзором стручне службе управљача. Реч је о пилот пројекту, који се реализује по узору на европске еколошке пројекте. Поред основног циља – заштита птица грабљивица и певачица, остале значајне активности у пројекту су едукација пољопривредника о значају органске пољопривреде, израда вештачких дупљи (кућица) и стубова за птице укључивањем локалне школске омладине. Поред конкретних активности на едукацији и промоцији, пратиће се и бројност птица стандардним методама. Резултати пројекта ће накнадно бити публиковани.

Пројектни тим Факултета за заштиту животне средине, Универзитета Едуконс је у периоду од марта до новембра реализовао део својих теренских истраживања на подручју Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“, а у оквиру Пројекта „Развој методологије за мониторинг животне средине Суботичке пешчаре на основу фауне паукова“. За пројектне активности сакупљања материјала, у складу са Законом о заштити природе, Министарство енергетике развоја и заштите животне средине је издало Дозволу за сакупљање материјала у научноистраживачке сврхе Бр: 353-01-144 / 2014 – 08. Достављено нам је и мишљење Покрајинског завода за заштиту природе за наведени пројекат (Број:03-178/2 од 05.02.2014.). У пратњи пројектног тима је ишла чуварска, а у више наврата и стручна служба управљача.

Током године нам се обратио и тим биолога са Биолошког факултета и Института за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ у Београду са молбом за сагласношћу за реализацију пројекта – истраживања одређених простора у Војводини у циљу провере присуства и стања популација водоземаца и гмизаваца. За пројектне активности сакупљања материјала, у складу са Законом о заштити природе, Министарство енергетике развоја и заштите животне средине је издало Дозволу за

сакупљање материјала у научноистраживачке сврхе Бр: 353-01-75 / 2014 – 08.). Дозвола је издата на бази Мишљења Завода за заштиту природе Србије (Број:03-020-271) и Покрајинског завода за заштиту природе за наведени пројекат (Број:03-145/2).

У оквиру израде докторске дисертације на студијама биологије у Крагујевцу, Милош Поповић је наставио истраживања на распрострањењу врсте *Phengaris teleius*. За активност постоји Решење о условима заштите природе. Покрајинског завода за заштиту природе (Број: 03-504/2 од 21.05.2013.) (детали о активности под Г.1.).

Слика 8. Маркирани лептири (*Phengaris teleius*)

Б. УПРАВЉАЊЕ ПОСТИОЦИМА

Б.1. Основни параметри посете

Како у ПИО "Суботичка пешчара" нема трасираних стаза посетиоци подручја су углавном излетници и пецароши на одређеним локалитетима (Тресетиште, Мајдан).

Број специјалних посетилаца – посматрача птица - је мали, њих десетак, али континуиран сваке године. Приметан је пораст бројности организованих група, махом планинара, који су на подручју ПИО „Суботичка пешчара“ реализовали шетње више пута током ове године у пратњи наше чуварске службе.

Б.2. Контрола посетилаца, вођење

Посетиоце (излетнике и риболовце) чуварска служба надзире само у оквиру придржавања режима заштите.

Б.3. Центри за посетиоце

На заштићеном подручју нема посебан посетилачки центар већ ту улогу има Визиторски центар Лудаш, смештен у СРП "Лудашко језеро", који има вишенаменску функцију. Поред обезбеђивања радног простора Управљача свих заштићених подручја у Суботици, има и функцију пријема посетилаца (сала за предавања, изложбени хол, рибарска кућа са двориштем), едукативна и научно –истраживачки функција (биолошка лабораторија, библиотека у оснивању). Објекат који је сазидао 2008. године захваљујући пројекту, из Програма Суседске сарадње Мађарске и Србије и даље није у пуној функцији, јер није прошао процедуру техничког пријема. Тек је током новембра од надлежне институције добијена водопривредна сагласност – активности око

документације за технички пријем и комплетирање уређаја за биосанитацију отпадних вода се одвијају у континуитету. У згради Визиторског центра су реализоване додатне поправке (пошто зграда евидентно пропада због изостанка грејања током зимског периода) – санирана су оштећења настала услед влаге. Постављене су паник – лампе у свим просторијама Визиторског центра. Поред редовног одржавања током целе године, обимнијих радова на згради Визиторског центра Лудаш није било, али је на комплексу – истраживачкој станици – обновљен кров. Стари дотрајали тршчани кров је потпуно пропао и зграда је прокишњавала, па је направљен нови од црепа (будући да би обнова трском била економски неисплативо решење). Реализација поменуте активности је суфинансирана средствима Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине – Уговор број: 130-401-2639/2014-04

Б.4. Штампање материјала и израда других предмета који су у функцији управљања посетиоцима

Крајем године је завршен изложбени пано за трем Визиторског центра – тема – распрострањење врсте лептира *Phengaris teleius* на три наша заштићена подручја, између осталог и за ПИО „Суботичка пешчара“. Поред паноа, припремљена је и едукативна табла са садржајем који се односи на екологију наведеног таксона. Израда паноа је реализована кроз истраживање које се одвија кроз пројекат који се бави истраживањем и заштитом угрожених лептира у Србији. Пројекат предводи Милош Поповић „Хабипрот“, а финансијски је подржан од стране Rufford Small Grant фондације.

У сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia“ је реализовано издавање и штампање брошуре под називом „Еколошки повољна пракса у пољопривреди“ – брошура намењена широј популацији са основном темом – предности и добробит од примене екосистемских услуга. Промоција брошуре је реализована током новембра месеца. Израда је суфинансирана од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине – Уговор број: 130-401-3280/2014-04.

Слика 9. Издања – едукативна табла и брошура

Г. ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ СТАЊА

Г.1. Мониторинг

Одвија се мониторинг станишта заштићених и строго заштићених врста. Предмет мониторинга у ПИО "Суботичка пешчара" су већином птице (36 таксона) и знатно мањи број биљних таксона (4), сисара (3 таксона), рибе (1 таксон), гмизавци (1 таксон) - према *Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива*.

Мониторинг обавља чувар водич приликом редовних обилазака терена и стручни сарадник у сезонским периодима. Подаци се уносе у базу података. Настављено је бележење локације значајних популација ГПС уређајима.

Током године се са Националним праком „Кишкуншаг“ из Мађарске радило на успостављању униформног система мониторинга у смислу појачаног праћења стања таксона који се у Мађарској налазе на листи Natura 2000 врста. Утврђене су значајне врсте које се налазе са обе стране границе и направљен је план и динамика праћења популација наведених врста. У Србији још увек не постоји јединствена листа Natura 2000 врста, али ми очекујемо да ће велики број врста које смо дефинисали ући на будућу листу. У случају да, ипак, неке врсте не уђу – свакако ћемо имати податке о врстама које се налазе на листи заштићених и строго заштићених врста - *Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива*.

Рбр.	Назив	Народни назив (српски)	IUCN
1	<i>Centaurea sadlerana</i>	зечина, козја брада, седлеров различак	
2	<i>Astragalus dasyanthus</i>	вунасти козинац	
3	<i>Cirsium brachycephalum</i>	краткоглавичаста паламида	Least Concern - LC
4	<i>Colchicum arenarium</i>	мразовац пешћарски	Least Concern - LC
5	<i>Dianthus diutinus</i>	пешчарски каранфил	Endangered B1 - EN
6	<i>Iris arenaria</i>	пешчарска перуника	
7	<i>Plantago schwarzenbergiana</i>	Шварценбергова боквица	
Insecta			
1	<i>Lycaena dispar rutila</i>		
2	<i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>	мочварни мравник	Near Threatened - NT
Ihtiofauna			
1	<i>Misgurnus fossilis</i>	чиков	Least Concern - LC
Batrahofauna			
1	<i>Hyla arborea</i>	гаталинка	Least Concern - LC
2	<i>Pelobates fuscus</i>	жаба чешњача	Least Concern - LC
3	<i>Rana dalmatina</i>	шумска жаба	Least Concern - LC
4	<i>Triturus dobrogicus</i>	подунавски мрмољак	Near Threatened - NT
Herpetofauna			
1	<i>Emys orbicularis</i>	барска корњача	Lower Risk/near threatened - LR/NT
Ornitofauna			
1	<i>Acrocephalus paludicola</i>	источни трстењак	Vulnerable A2c - V

2	<i>Alauda arvensis</i>	пољска шева	Least Concern - LC
3	<i>Alcedo atthis</i>	водомар	Least Concern - LC
4	<i>Anas (Spatula) querquedula</i>	грогодовац	Least Concern - LC
5	<i>Anthus campestris</i>	степска трептељка	Least Concern - LC
6	<i>Ardea purpurea</i>	црвена чапља	Least Concern - LC
7	<i>Ardeola ralloides</i>	жута чапља	Least Concern - LC
8	<i>Athene noctua</i>	кукумавка	Least Concern - LC
9	<i>Aythya ferina</i>	риђоглава патка	Least Concern - LC
10	<i>Aythya nyroca</i>	патка њорка	Near Threatened - NT
11	<i>Botaurus stellaris</i>	водени бик	Least Concern - LC
12	<i>Caprimulgus europaeus</i>	легањ	Least Concern - LC
13	<i>Carduelis cannabina</i>	конопљарка	Least Concern - LC
14	<i>Chlidonias hybrida</i>	белобрка чигра	Least Concern - LC
15	<i>Chlidonias niger</i>	црна чигра	Least Concern - LC
16	<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	Least Concern - LC
17	<i>Circus aeruginosus</i>	еја мочварица	Least Concern - LC
18	<i>Circus pygargus</i>	еја ливадарка	Least Concern - LC
19	<i>Coracias garrulus</i>	модроврана - златоврана	Near Threatened - NT
20	<i>Coturnix coturnix</i>	препелица	Least Concern - LC
21	<i>Crex crex</i>	прдавац	Least Concern - LC
22	<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	Least Concern - LC
23	<i>Galerida cristata</i>	ћубаста шева	Least Concern - LC
24	<i>Gallinago gallinago</i>	барска шљука	Least Concern - LC
25	<i>Haliaeetus albicilla</i>	белорепан	Least Concern - LC
26	<i>Hippolais pallida</i>	сиви вољић	Least Concern - LC
27	<i>Hirundo rustica</i>	сеоска ластва	Least Concern - LC
28	<i>Ixobrychus minutus</i>	чапљица	Least Concern - LC
29	<i>Jynx torquilla</i>	вијоглава	Least Concern - LC
30	<i>Lanius collurio</i>	руси сврачак	Least Concern - LC
31	<i>Lanius minor</i>	сиви сврачак	Least Concern - LC
32	<i>Limosa limosa</i>	муљача	Near Threatened - NT
33	<i>Lullula arborea</i>	шумска шева	Least Concern - LC
34	<i>Merops apiaster</i>	пчеларица	Least Concern - LC
35	<i>Miliaria calandra</i>	велика стрнадица	Least Concern - LC
36	<i>Muscicapa striata</i>	сива мухарица	Least Concern - LC
37	<i>Nycticorax nycticorax</i>	гак	Least Concern - LC
38	<i>Oenanthe oenanthe</i>	обична белогуза	Least Concern - LC
39	<i>Otus scops</i>	ћук	Least Concern - LC
40	<i>Parus cristatus</i>	ћубаста сеница	Least Concern - LC
41	<i>Perdix perdix</i>	јаребица	Least Concern - LC
42	<i>Pernis apivorus</i>	осичар	Least Concern - LC
43	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	обична црвенперка	Least Concern - LC
44	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	шумски звиждак	Least Concern - LC

45	<i>Picus viridis</i>	зелена жуна	Least Concern - LC
46	<i>Riparia riparia</i>	брегуница	Least Concern - LC
47	<i>Streptopelia turtur</i>	грлица	Least Concern - LC
48	<i>Tringa totanus</i>	црвеноноги спрудник	Least Concern - LC
49	<i>Tyto alba</i>	кукувија	Least Concern - LC
50	<i>Upupa epops</i>	пупавац	Least Concern - LC
51	<i>Vanellus vanellus</i>	вивак	Least Concern - LC
Teriofauna			
1	<i>Apodemus agrarius</i>	пругасти миш	Least Concern - LC
2	<i>Cricetus cricetus</i>	хрчак	Least Concern - LC
3	<i>Erinaceus europaeus</i>	јеж	Least Concern - LC
4	<i>Felis silvestris</i>	дивља мачка	Least Concern - LC
5	<i>Lutra lutra</i>	видра	Near Threatened - NT
6	<i>Microtus arvalis</i>	волухарица	Least Concern - LC
7	<i>Musccardinus avellanarius</i>	пух лешникар	Least Concern - LC
8	<i>Mustela eversmanii</i>	степски твор	Least Concern - LC
9	<i>Mustela putorius</i>	мрки твор	Least Concern - LC
10	<i>Nannospalax leucodon</i>	слепо куче	Data Deficient - DD
11	<i>Plecotus austriacus</i>	љиљак	Least Concern - LC

Настављене су активности на локалитету за хранилиште птица грабљивица. Од успостављања хранилишта и изградње осматрачнице, прате се заштићене и строго заштићене врсте птица (деталније под Г.2 и Г.4.)

Настављена су истраживања на распрострањењу врсте *Phengaris teleius* и на подручју ПИО "Суботичка пешчара" у оквиру израде докторске дисертације на студијама биологије у Крагујевцу Милоша Поповића (наведено под А.3.3) чији део су и подаци из мониторинга. Након теренских истраживања предат је извештај о мониторингу који садржи ГПС координате, податке о стаништима и предлози мера управљања на предметном типу ливада. Са истраживачем разговарано о могућој организацији стручне конференције о влажним ливадама и заштићеним врстама везаним за њих, у склопу Натура 2000.

Пројектни тим Факултета за заштиту животне средине, Универзитета Едуконс је у периоду од марта до новембра реализовао део својих теренских истраживања на подручју Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“, а у оквиру Пројекта „Развој методологије за мониторинг животне средине Суботичке пешчаре на основу фауне паукова“. Предмет истраживања овог пилот пројекта била је фауна паукова заштићеног подручја Суботичке пешчаре, како би се омогућило увођење нове методологије за мониторинг животне средине. Да би се циљ остварио, организован је интензиван теренски и лабораторијски рад и направила инвентарна листа паукова тог подручја. Због потенцијалног директног и индиректног утицаја пољопривредних активности у граничним појасевима заштићеног подручја, испитана је токсичност комерцијалних инсектицида у лабораторијским условима на поједине врсте паукова. На подручју ПИО „Суботичка пешчара“ су одабрана 3 локалитета са 10 типова станишта која се налазе у различитим режимима заштите. Постављено је 60 клопки *Barber* типа, 6 клопки на сваком станишту које су провераване и пражњене два пута месечно. Све активности су се реализовале у пратњи чуварске службе и кроз сарадњу са стручном

службом управљача. Сав сакупљени материјал је прослеђен агенцији „Wildlife Solutions“ на идентификацију. Прегледано је 3013 јединки паукова и достављен је инвентарни списак од 87 таксона из 18 фамилија. На основу списка је закључено да се у материјалу не налазе строго заштићене врсте паукова у Србији, али је забележено 7 нових врста за фауну Србије. Тиме ПИО „Суботичка пешчара“ представља њихово једино станиште на територији Србије. Комплетна инвентарна листа паукова биће достављена Управљачу заштићеног подручја, после научне провере објављивањем у релевантном часопису, док је прелиминарна достављена Покрајинском заводу за заштиту природе, као и Министарству пољопривреде и заштите животне средине. Тиме је остварен један од циљева пројекта као и допринос у истраживању биодиверзитета и могућности његове интеграције у друге секторе. За лабораторијске тестове токсичности инсектицида током теренских активности сукцесивно је сакупљан жив материјал. Направљена су 4 тераријума за тестове који су били опремани у складу са захтевима врсте која се посматрала. Симулирани су што приближнији услови у природи. Врсте су биле одабране из родова који због свог начина живота лакше могу да дођу у контакт са инсектицидима, али и на основу тренутне бројности популација у станишту. Тестирано је укупно 20 врста из 12 фамилија, 17 врста је тестирано на контактено деловање 4 различита препарата, док су 4 врсте тестиране на инхалаторно и контактено деловање једног препарата. Контролне јединке су чуване у истим условима али нису биле изложене инсектицидима. Пратио се степен смртности јединки при директном контакту са хемикалијом или при контакту са хемијским испарењима. У оквиру првог теста утврђено је да је инсектицид PYRINEX најтоксичнији за паукове, а ARMADA најмање токсична. У другом тесту инсектицид KONZUL није испољио никакво инхалаторно деловање, док је у контактном токсичност била 100%. С обзиром да интензивна пољопривреда подразумева употребу широког спектра инсектицида, овим истраживањем је показано да њихова селективност није велика, јер утичу и на паукове као не-таргет групу организама. Предлаже се да се размотри могућност подизања заштитног појаса од чврстог материјала или у виду природног брзорастућег зида дрвећа на рубним деловима, како би се смањио хемијски дрифт и сачувао биодиверзитет заштићеног подручја.

Слика 10. Постављање клопки за паукове

Г.2. Реинтродукција, реколонизација

Настављене су активности на програму "Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини" - током године нису постављене нове вештачке дупље (кућице), само су евидентирани гнездећи парови модровране на заштићеном подручју. Пројекат се такође ради у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia” из Суботице који ове активности финансирају кроз своје пројекте. Управљач учествује кроз надзор чуварске службе и пратњи на терену и кроз надзор активности од стране стручне службе.

Настављене су активности на уређењу и повећању функционалности локалитета за хранилиште птица грабљивица, у циљу њихове додатне прехране и накнадне реинтродукције на ове терене. Од успостављања хранилишта и изградње осматрачнице, прате се заштићене и строго заштићене врсте птица – јастреб (*Accipiter gentilis*), орао белоребан (*Haliaeetus albicilla*), мишар (*Buteo buteo*), гаћасти мишар (*Buteo lagopus*), гавран (*Corvus cornix*), сврака (*Pica pica*), сива врана (*Corvus corone cornix*), а од сисара – дивља мачка (*Felis silvestris*), шакал (*Canis aureus*), лисица (*Vulpes vulpes*). Због близине коридора, примећен је орао крсташ (*Aquila heliaca*) и пољска еја (*Circus cyaneus*). Током године ове активности су реализоване кроз пројекат "Активне мере заштите ретких врста и заштита птица грабљивица у ПИО "Суботичка пешчара"" суфинансиран од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине по уговору број 130-401-2638/2014-04.

Остале детаље о пројекту и његовим активностима видети под Г.4 – Активне мере заштите.

Г.3 Ревитализација

Одвија на локалитетима станишта шафрањике (Крчевине – 11,5 ha). Реализује се спровођењем активних мера заштите крчењем дрвенастог подраста. Активне мере спроводи мањим делом чуварска служба а већим делом се реализују у сарадњи са локалним становништвом чиме се уводи модел одрживог коришћења осетљивих станишта.

У циљу ревитализације се реализује активност на организације кошења са локалним становништвом на локалитетима код Крста , испод Јасеновачке шуме (код Карауле) и код школе - јужно од шпаргле. Овом мером је одржавано станиште са изворном травном вегетацијом (33,26 ha).

Током године обе активности су реализоване кроз пројекат "Наставак активних мера заштите станишта ретких врста и заштите птица грабљивица у ПИО "Суботичка пешчара"" суфинансиран од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине по уговору број 130-401-2638/2014-04.

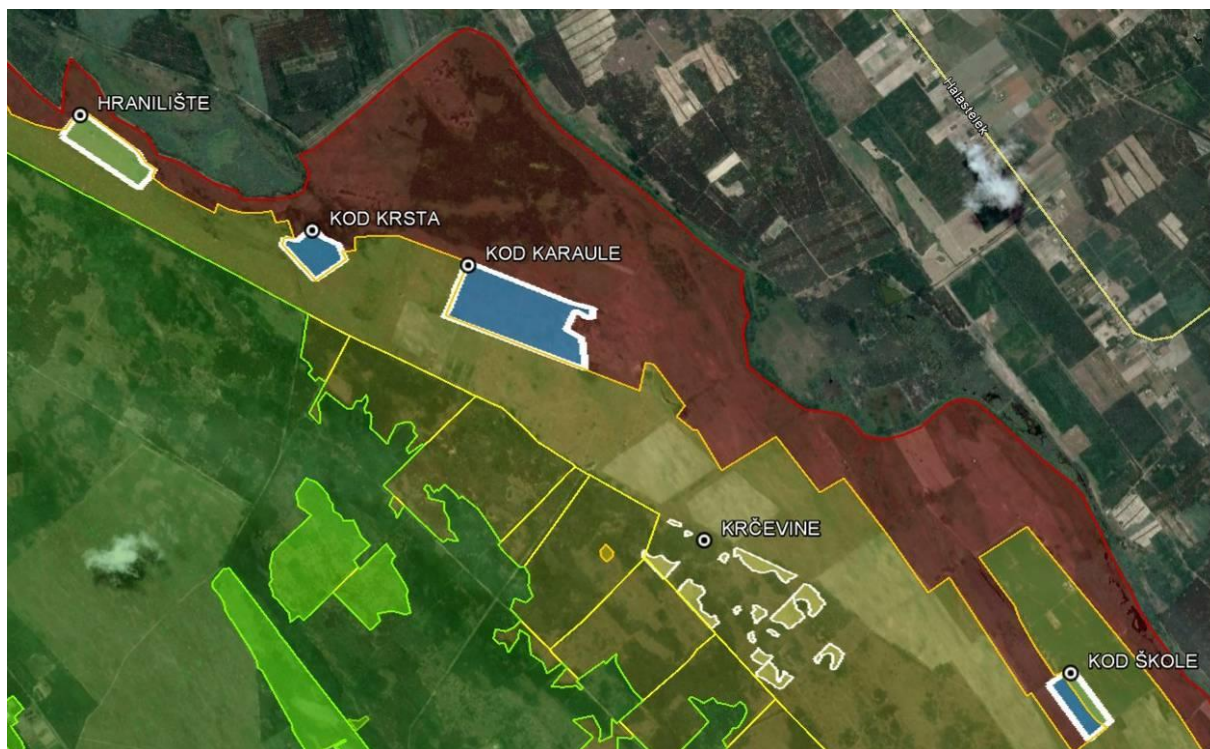
Реализовано је и кошење деградираних травних површина на којима се шире инвазивне врсте на локалитету код Карауле (22,5 ha).

Слика 11. Крчење подраста багрема на локалитету Крчевине

Слика 12. Кошење код школе – јужно од шпаргле

Слика 13. Локације под ревитализацијом

Г.4 Активне мере заштите

На подручју ПИО Суботичка пешчара реализују се активне мере заштите у оквиру три пројекта.

Континуираном ревитализацијом ливадских површина у I степену (локалитети у долини речице Киреш дуж границе са Мађарском), спроводе се мере одржавања ливада са контролисаним кошењем и испашом као активном мером заштите на око 200 ha - у сарадњи са локалним становништвом. Чуварска и стручна служба управљача организују ове послове (попис заинтересованих, израда и потписивање споразума о пословно-техничкој сарадњи на реализацији овог пројекта, обука о условима кошења и испаше, надзор реализације и праћење стања).

Настављене су активности на Хранилишту за птице грабљивице - локалитет у II степену заштите - активности су усклађене са режимима заштите и Условима заштите природе (Решење број 03-906/2 од 13.06.2014. Покрајинског завода за заштиту природе). Хранилиште - осматрачница - је изграђено у октобру 2012. године, а први животињски отпад кланица и фарме је изнет 5. новембра исте године (храна пролази ветеринарску контролу и одобрење за изношење - све се одвија у складу са Решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 323-02-01435/2013-05). Доношење хране обављају чувари на заштићеном подручју, а динамика износа је на седам дана у периоду октобар-април. Чуварска служба такође одржава површину хранилишта (организација кошења и односа биомасе) као и објекат осматрачнице.

Током године наведене активности су реализоване кроз пројекат "Наставак активних мера заштите ретких врста и заштите птица грабљивица у ПИО "Суботичка пешчара"" суфинансиран од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине по уговору број 130-401-2638/2014-04.

Слика 14. Одржавање осматрачнице код хранилишта

Слика 15. Изношење хране и одношење смећа

Трећи пројекат се односи на посатвљање платформи за гнезђење орлова у СРП „Селевењске пустаре“ и ПИО „Суботичка пешчара“. Пројекат се реализује према одређеној динамици и до краја године је на подручју ПИО „Суботичка пешчара“ планирано постављање две платформе на локалитете на којима је потенцијално узнемиравање најмање. Активности се реализују у складу са Решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе број: 03-399/2 од 23.05.2014. године.

Д. УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Д.1. Пољопривреда

Део ПИО „Суботичка пешчара“ чини пољопривредно земљиште и велики део ових површина је у државном власништву. Део ових површина је био предмет издавања у закуп током последње три године (укључујући и текућу, 2014. годину) - (делови у II и III степену заштите). Комисија за израду Програма уређења пољопривредног земљишта града Суботице (управљач нема свог представника у наведеној Комисији) је у припреми Програма за ову годину користило Услове заштите природе под којима се државне парцеле у ПИО "Суботичка пешчара" могу издавати (Услови заштите природе од 2013. године – и даље важе). Услови заштите природе чине саставни део уговора о закупу за парцеле у заштићеним подручјима. Ограничења условљена режимом према Уредби о заштити су у забрани интензивирања производње и промене намене, ограничавање кошења и њихово поштовање је контролисала чуварска и стручна служба. Кошење ливада је контролисано у циљу спровођења режима (кошење после завршетка цветања строго заштићених и заштићених врста биљака, остављање пруга – „шавова“ - за рефугијум фауне) а надзирана је и испаша (број грла по хектару, кретање ван станишта заштићених врста у генеративном периоду).

Ове активности су се финансирале кроз уговор са Градом Суботица – уговори број: II-00-401-289/2014 и II-00-401-43/2014.

Д.2. Шумарство

Надзирање активности у шуми и сарадња на одржавању реда са Шумском управом Суботица – Шумско газдинство Сомбор – ЈП Војводинашуме, је била константна са и даље постојећим проблемима око бацања смећа од стране локалног становништва и стварања илегалних депонија, као и са нелегалном сечом и крађом дрвета које се депонује на локацијама која су станишта заштићених и строго заштићених таксона биљака, животиња и гљива. Током последња три месеца 2014. године, уочено је значајно нарушавање станишта која се налазе у процесу ревитализације (пешчарске шумске чистине). Оштећење је настало услед великог антропогеног притиска приликом сечења и транспорта посеченог дрвета. О наведеном су обавештени надлежни Субјекти. Град Суботица је омогућио куповину опреме за видеонадзор – уговор број: П-00-401-1320/2014.

Чувар заштићеног подручја је током редовних планских активности Шумске управе „Суботица“ указивао на станишта заштићених/строго заштићених врста на површинама у III степену заштите, како се током радова у шуми не би оштетили примерци и популације (кошење и тањирање пруга и просека, подизање засада са храном за дивљач на чистинама, сеча).

Д.3. Лов

Заштићено подручје обухвата већи део ловишта „Суботичке шуме“ којим газдује Шумско газдинство „Сомбор“, Шумска управа „Суботица“ на основу годишњих Планова који су у складу са Ловном основом ловишта „Суботичке шуме“ за период 2007—2017. године.

Чуварска служба је сарађивала са ловочуварском службом у надзору подручја. Контрола криволова и помоћ у хватању починиоца.

Све активности су се одвијале кроз комуникацију и сарадњу са заинтересованим субјектима - Шумска управа, ловачка удружења и други.

Е. ОСТАЛИ НЕКАТЕГОРИСАНИ ПОСЛОВИ

Е.1. Противпожарна заштита и пожари

Током године није регистрован ниједан пожар на предметном заштићеном подручју. Током осетљивих периода (рано пролеће, касна јесен, дани око Првог маја) чуварска служба врши појачан надзор.

2. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈ - ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ

I	ПРИХОДИ	
	Извори прихода	<i>Износ у динарима</i>
1.	Средства буџета Републике Србије	700,000
	1.1. Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања, по уговору број 401-00-148/2014-02	700,000
2.	Сопствени приходи	1,525,333
	2.1. Приходи од обављања делатности	
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	
	2.3. Остали сопствени приходи	1,525,333
3.	Средства буџета Аутономне покрајине Војводине	374,400
	3.1. Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине – уговор бр: 130-401-2638/2014-04	324,400
	3.2. Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине – уговор бр: 130-401-3490/2014-04	50,000
4.	Средства локалне самоуправе	308,500
	4.1. Град Суботица – уговор број: II-00-401-43/2014	132,500
	4.2. Град Суботица – уговор број: II-00-401-1320/2014	96,000
	4.3. Град Суботица – уговор број: II-00-401-345/2014	80,000
	УКУПНО ПРИХОДИ	2,908,233

II	РАСХОДИ	
	Врста трошкова	<i>Износ у динарима</i>
A.	A Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја	1,955,382
	A.1. Чуварска служба	1,356,152
	A.1.1. Бруто зараде чувара,	893,816
	A.1.2. Остали трошкови чуварске службе (гориво, дневнице, службена одећа и обућа, регистрација возила и резервни делови, инструменти и опрема)	462,336
	A.1.3. Обука чувара	0
	A.2. Одржавање	538,676
	A.2.1. Активности и радови на обележавању	0
	A.2.2. Материјални трошкови одржавања заштићеног подручја обележавања и одржавања чистоће,	167,729

	А.2.3.Рад стручних служби на изради и спровођењу управљачких докумената	348,745
	А.2.4.Сарадња са корисницима, посебно по основу члана 57	20,615
	А.2.5.Сарадња са другим релевантним институцијама	1,586
	А.3. Презентација	60,554
	А.3.1. Материјални трошкови у вези презентације вредности и развоја научних, образовних и културних функција,	0
	А.3.2.Наставак рада на информационом систему/ ГИС-а и др	0
	А.3.3.Научно-истраживачки и образовни рад	60,554
Б.	Б Управљање посетиоцима	212,404
	Б.1.Контрола посетилаца, вођење	0
	Б.2. Остали трошкови (израда паноа и брошура)	6,250
	Б.3. Центри за посетиоце	206,154
В	В Праћење и унапређење стања заштићених подручја	250,101
	В.1. Мониторинг	57,423
	В.2.Реинтродукција, реколонизација	3,000
	В.3.Ревитализација	128,601
	В.4.Активне мере заштите	61,077
Г	Г Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса	96,000
	Г.1. Пољопривреда	0
	Г.2. Шумарство	96,000
	Г.3. Лов	0
Д	Д Противпожарна заштита	394,346
	Д.1. Остали, некатегорисани трошкови	391,846
	Д.2. Противпожарна заштита и појаве пожара	2,500
	УКУПНИ РАСХОДИ	2,908,233